

આણંદ જિલ્લાની પસંદિત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો NAAC મૂલ્યાંકન વખતે આપેલ સુચનો અને ત્યાર પછી સંસ્થાઓએ કરેલા પ્રયત્નોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ

સારાંશ

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં આણંદ જિલ્લાની પસંદ કરેલી NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી ચાર શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓની NAAC મૂલ્યાંકન વખતે આપેલ સુચનો અને ત્યાર પછી સંસ્થાઓ ધ્વારા કરેલા પ્રયત્નોની માહિતી રજૂ કરવામાં આવી છે. ચારેય સંસ્થાઓના SSR માં રજૂ કરેલી સંસ્થાની NAAC માપદંડ પ્રમાણેની માહિતી, નેક ટીમે સંસ્થાની મુલાકાત દરમિયાન કરેલા સૂચનાની માહિતી અને સંસ્થાને મળેલા સૂચનો પ્રમાણે સંસ્થાએ કરેલા પ્રયત્નોની માહિતી પ્રશ્નાવલિ દ્વારા મેળવવામાં આવી. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં NAAC મૂલ્યાંકન થયેલ સંસ્થાના આચાર્ય, NAAC કો-ઓર્ડિનેટર અને IQAC કો-ઓર્ડિનેટરે પ્રશ્નાવલિ દ્વારા આપેલ માહિતીનું વિશ્લેષણ NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે કરવામાં આવ્યું. આ અભ્યાસ ને આધારે સાબીત થાય છે કે, મૂલ્યાંકન થયેલી ચાર શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓને NAAC દ્વારા આપેલ દરેક માપદંડમાં પરિવર્તન કરવાની જરૂર લાગે છે, અને પસંદિત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓ અનુમૂલ્યાંકન માટે પ્રયત્નશીલ છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો: મૂલ્યાંકન, અધ્યયન, માપદંડ

પ્રસ્તાવના

ભારતમાં યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ કમિશને (UGC- University Grant Commission) સપ્ટેમ્બર ૧૯૮૪માં ઉચ્ચ શિક્ષણની ગુણવત્તા જળવાય તે માટે NAAC (National Assessment and Accreditation Council) ની સ્થાપના કરી. ૧૯૮૬ની રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિની ભલામણને લઈને NAAC ની સ્થાપના કરવામાં આવી. NAAC એક સ્વાયત સંસ્થા છે. હાલમાં ભારતની વિવિધ યુનિવર્સિટી અને કોલેજોમાં ગુણવત્તાના શિક્ષણ માટે NAAC સ્વાયત સંસ્થા તરીકે કામ કરી રહી છે. ગુણવત્તા માટે કેટલાક ધારાધોરણ NAAC દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યાં છે.

પ્રવર્તમાન સમયમાં સમગ્ર વિશ્વમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની ગુણવત્તા એ અતિ અગત્યની બાબત બની છે. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓ સમયાંતરે NAAC દ્વારા તપાસવામાં આવે છે. ભારતમાં ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓના મૂલ્યાંકન માટે NAAC જેવી જ બીજી સંસ્થા રાષ્ટ્રીય બોર્ડ પણ કાર્યરત છે. NAAC ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓને ગુણવત્તા માટે ધીમે-ધીમે સભાન કરે છે અને ગુણવત્તા સુધારણા માટે પ્રયત્ન કરે છે. NAAC બે રીતે ગુણવત્તા તપાસે છે. NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન માટે સ્વ-મૂલ્યાંકન અભ્યાસ અહેવાલ અને નિષ્ણાત ટીમની મુલાકાત આ બંનેને આધારે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે. ગુણવત્તા સંવર્ધન માટે સમાજ, શિક્ષણવિદો, વિદ્યાર્થીઓ, અધ્યાપકો, આચાર્યો, સંચાલકોની ભૂમિકા વિશે NAAC અભ્યાસ કરે છે. ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં શિક્ષણની ગુણવત્તા વધારવા માટે NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે. NAAC મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા બે તબક્કામાં કરવામાં આવે છે. NAAC એ આપેલા માપદંડો પ્રમાણે જે-તે સંસ્થા SSR તૈયાર કરે છે. તૈયાર કરેલ

SSR NAAC ને મોકલવામાં આવે છે. ત્યારબાદ NAAC ટીમ સંસ્થાની મુલાકાત લઈને વિવિધ માપદંડોની રૂબરૂ ચકાસણી કરે છે.

અભ્યાસનો હેતુઓ

NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલ બી.એડ. કોલેજનો NAAC મૂલ્યાંકન વખતે આપેલ સુચનો અને ત્યાર પછી સંસ્થાઓએ કરેલા પ્રયત્નોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ એ આ સંશોધનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે.

- I. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે અભ્યાસ કરવો.
- II. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- III. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનના સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- IV. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે સંશોધન, સલાહ અને વિસ્તરણના સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- V. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે માળખાકીય સુવિધા અને અધ્યયન સ્ત્રોતના સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- VI. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિના સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- VII. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે સંસ્થાના વહીવટી ફેરફાર અને નેતૃત્વ સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- VIII. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે નાવીન્યકરણ માટેના પ્રયાસોના સંદર્ભે અભ્યાસ કરવો.
- IX. આણંદ જિલ્લાની NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક- પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓનો પ્રથમ મૂલ્યાંકન પછીના સમયગાળામાં NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે સમીક્ષા કરવી.

સંશોધનના પ્રશ્નો

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે નીચે પ્રમાણેના પ્રશ્નો ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા.

- 1) મૂલ્યાંકન બાદ અભ્યાસક્રમ શો ફેરફાર કર્યો છે?
- 2) મૂલ્યાંકન બાદ અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનમાં શો-શો ફેરફાર કર્યો છે?
- 3) મૂલ્યાંકન બાદ સંશોધન, સલાહ અને વિસ્તરણના સંદર્ભે શો વિકાસ કર્યો છે?
- 4) મૂલ્યાંકન બાદ માળખાકીય સુવિધા અને અધ્યયન સ્ત્રોતના સંદર્ભે શો વિકાસ કર્યો છે?
- 5) મૂલ્યાંકન બાદ વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિમાં શો ફેરફાર જોવા મળ્યો છે?

6) મૂલ્યાંકન બાદ વહીવટી અને નેતૃત્વ સંદર્ભે શો-શો ફેરફાર કર્યો છે?

7) મૂલ્યાંકન બાદ સંસ્થામાં નાવીન્યકરણ માટે કયા- કયા પ્રયત્નો કર્યા છે?

અભ્યાસની મર્યાદા

પ્રસ્તુત અભ્યાસ આણંદ જિલ્લાની NAAC પ્રમાણિત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓ પૂરતો મર્યાદિત છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં આચાર્ય, NAAC કો-ઓર્ડિનેટર અને IQAC કો-ઓર્ડિનેટરના પ્રતિભાવોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. અહિંયા NAAC પ્રમાણિત સંસ્થાના તમામ પ્રશિક્ષકો અને પ્રશિક્ષણાર્થીઓના પ્રતિભાવોનો સમાવેશ કર્યો નથી.

સંશોધન યોજના અને પદ્ધતિ

- પ્રસ્તુત સંશોધનની અભ્યાસ પદ્ધતિ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સર્વેક્ષણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને સંશોધન હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

- નમૂના પસંદગીની રીત

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સહેતુક નમૂના પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આણંદ જિલ્લાની NAAC મૂલ્યાંકન થયેલ સંસ્થાઓમાંથી જે સંસ્થાનો Score સૌથી વધુ હતો તેની બે સંસ્થા અને સૌથી નીચો Score મેળવનાર બે સંસ્થાઓ તથા સ્વનિર્ભર કે અનુદાનિત, અને યુનિ. ની સંલગ્નતા ધ્યાનમાં રાખી ચાર સંસ્થાઓને નમૂના તરીકે પસંદ કરવામાં આવી જે નીચે પ્રમાણે છે.

ક્રમ	આણંદ જિલ્લાની માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સરથાઓની યાદી	યુનિ. સંલગ્નતા	અનુદાનિત/સ્વનિર્ભર	NAAC મૂલ્યાંકનનું વર્ષ	મેળવેલ સ્કોર
૧	વેમેડ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર	સરદાર પટેલ યુનિ.	સ્વનિર્ભર	૨૦૧૦	૨.૮૪
૨	એસ. આઈ. પટેલ ઈન્ફોવાલા કોલેજ ઓફ એજ્યુ. પેટલાદ.	ગુજરાત યુનિ.	અનુદાનિત	૨૦૦૮	૨.૫૮
૩	આણંદ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. આણંદ.	સરદાર પટેલ યુનિ.	સ્વનિર્ભર	૨૦૦૯	૨.૪૫
૪	એમ .બી.પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર.	સરદાર પટેલ યુનિ.	અનુદાનિત	૨૦૦૮	૨.૧૬

- ઉપકરણ/ પ્રશ્નાવલિની રચના

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે NAAC મૂલ્યાંકન માટેના માપદંડોને આધારે પ્રશ્નાવલિ તૈયાર કરી. જેમાં NAAC મૂલ્યાંકનના અધ્યયન, અધ્યાપન, મૂલ્યાંકન, અભ્યાસક્રમ, સંશોધન, વિસ્તરણ, માળખાકીય સુવિધા, અધ્યપન સ્ત્રોત, વહીવટી બાબત, વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ અને નાવીન્યકરણ જેવા માપદંડોને ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યાં. આ સાથે સંશોધકે ચારેય સંસ્થાઓના SSR નો અભ્યાસ કર્યો. આમ, SSR ના અભ્યાસ અને પ્રશ્નાવલિ દ્વારા માહિતી મેળવવામાં આવી.

આમ, માહિતી મેળવવા માટેની બે પ્રશ્નાવલિ તૈયાર કરવામાં આવી: (૧) NAAC ટીમે સંસ્થાને કરેલા સૂચનો (૨) NAAC મૂલ્યાંકન પછી મળેલા સૂચનોને આધારે કરેલા સંસ્થાકીય પ્રયત્નો.

• પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધનનું આયોજન અને કાર્યપદ્ધતિ

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે NAAC ના માંપદંડોને આધારે હેતુઓની રચના કરવામાં આવી. આ હેતુઓની સિદ્ધિ માટે અનુમૂલ્યાંકન માટે સંસ્થાએ કરેલી તૈયારીની માહિતી મુક્ત જવાબો પ્રશ્નાવલિ રચવામાં આવી. જે-તે સંસ્થાના આચાર્ય, NAAC કો-ઓર્ડિનેટર અને IQAC કો- ઓર્ડિનેટર દ્વારા માહિતી મેળવવામાં આવી.

સંશોધનનું પરિણામ

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સંસ્થાના આચાર્ય, NAAC કો-ઓર્ડિનેટર અને IQAC કો- ઓર્ડિનેટર દ્વારા મેળવેલ માહિતીને આધારે નીચે મુજબના પરિણામ પ્રાપ્ત થાય છે. આ પરીણામ ટેબલ મારફતે દર્શાવામાં આવેલ છે.

➤ ટેબલ ૧- માંપદંડો મુજબ NAAC મુલાકાતી ટીમે કરેલા સૂચનો:

સંસ્થા માંપદંડ	વેમેડ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર	એસ. આઈ. પટેલ ઈન્ફોવાલા કોલેજ ઓફ એજ્યુ. પેટલાદ.	આણંદ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. આણંદ.	એમ .બી.પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર.
અભ્યાસક્રમ	આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભોનો સમાવેશ	અભ્યાસક્રમ રચનામાં અધ્યાપક મિત્રોનું યોગદાન, NAAC અને U.G.C. એ સૂચવેલ અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે નથી અને ICT ફરજિયાત હોવું જોઈએ.	કોઈ સૂચન નથી	જૂના અભ્યાસક્રમને સુધારવો જરૂરી
અધ્યયન, અધ્યાપન, મૂલ્યાંકન	પદ્ધતિશાસ્ત્રના અધ્યાપનમાં, સહભાગીતા અભિગમના ઉપયોગ બદલ NAAC ટીમે પ્રોત્સાહિત કર્યા	શૈક્ષણિક સાધનોનો અધ્યાપનમાં વિનિયોગ ટીમ ટીચિંગ થાય તે જરૂરી અને ટીચિંગ મોડેલની ટ્રેનિંગ જરૂરી	તાલીમાર્થીઓના નિદાન અને ઉપચાર કાર્યક્રમ કરો વિવિધ અધ્યેતાઓને ઓળખવા	અધ્યયન- અધ્યાપનમાં ICT નો ઉપયોગ કરવો
સંશોધન, સલાહ, વિસ્તરણ	સંશોધન માટે જરૂરી નાણાંકીય જોગવાઈનો અભાવ	પી. એચ. ડી. અભ્યાસ માટે અધ્યાપકોને પ્રોત્સાહિત કરવા સંશોધન માટે વધુ પ્રયત્નો કરવાની જરૂર	જે અધ્યાપકોએ પી. એચ.ડી. કરેલ નથી તેમને પ્રોત્સાહિત કરવા	અસરકારકતા વધારવી
માળખાકીય	આંતરરાષ્ટ્રીય જર્નલ	લાયબ્રેરી, કમ્પ્યુટર લેબ,	સંસ્થામાં છોકરી-છોકરીઓ	માળખાકીય

સુવિધા, અધ્યપન સ્ત્રોત	અને પુસ્તકો વસાવવા	વર્ગખંડ વગેરેનો ઉપયોગ કોમર્સ કોલેજ દ્વારા થાય છે, વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા ઉપલબ્ધ અને રમત- ગમતની સુવિધા	માટે અલગ-અલગ છાત્રાલયની વ્યવસ્થા	સુવિધામાં વધારો કરવો અને અધ્યયન સ્ત્રોત વધારવાનો પ્રયાસ કરવો
વહીવટી બાબત	કોઈ સૂચન નથી	IQAC ની સ્થાપના, નિર્ણય પ્રક્રિયામાં અધ્યાપકની સામેલગીરી અને વિવિધ સમિતિની રચના	સંચાલન માટે જરૂરિયાત મુજબની વ્યૂહરચના અને સંસ્થાના સ્થાપકની વિચારસરણીને ધ્યાનમાં રાખો	દરેક વિદ્યાર્થીના અહેવાલની નોંધ રાખવી અને વિદ્યાર્થીની પ્રગતિને હજુ વધારે સારી બનાવવી
વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ	ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓનું સંગઠન રચવું	ડ્રોપ ડાઉન રેસિયો નજીવી, પ્લેસમેન્ટ સેલની જરૂરિયાત અને જરૂરિયાતમંદને આર્થિક સહયોગ	તાલીમાર્થીઓ અને શિક્ષક-પ્રશિક્ષકો માટે કમ્પ્યુટર શિક્ષણની જોગવાઈ	કોઈ સૂચન નથી
નાવીન્યીકરણ	કમ્પ્યુટર લેબની ગુણવત્તા માટે સોફ્ટવેરની જરૂરિયાત	ICT નો અધ્યયન- અધ્યાપનમાં ઉપયોગ, ટેસ્ટ અને સ્વાધ્યાય નિયમિત રીતે અપાય	તાલીમાર્થીઓ માટે મૂલ્યવર્ધિત કાર્યક્રમોનું આયોજન ભગિની સંસ્થાઓને સાથે રાખી કરો	Modern Teaching થી અધ્યાપન કાર્ય

➤ ટેબલ ૨ - NAAC મુલ્યાંકન થયા પછી કરેલા સંસ્થાકીય પ્રયત્નો:

સંસ્થા માપદંડ	વેમેડ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર	એસ. આઈ. પટેલ ઈન્ફોવાલા કોલેજ ઓફ એજ્યુ. પેટલાદ.	આણંદ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. આણંદ.	એમ .બી.પટેલ કોલેજ ઓફ એજ્યુ. વિ. વિ. નગર.
અભ્યાસક્રમ	આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભોનો અભ્યાસક્રમમાં સમાવેશ કરવાનો પ્રયત્ન	વર્ષ ૨૦૧૧-૧૨ થી CBCS અભ્યાસક્રમનો અમલ અને સેમેસ્ટર સિસ્ટમ	CBCS ના અભ્યાસક્રમનો અમલ અને સેમેસ્ટર સિસ્ટમ	CBCS ના અભ્યાસક્રમનો અમલ અને સેમેસ્ટર સિસ્ટમ
અધ્યયન, અધ્યાપન,	અધ્યયન,	પ્રશ્નબેંક, અધ્યાપનમાં મોડલ્સનો ઉપયોગ અને	અધ્યયન, અધ્યાપનમાં ICT નો ઉપયોગ	અધ્યયન, અધ્યાપનમાં

મૂલ્યાંકન	અધ્યાપનમાં સહભાગિતાનો સતત ઉપયોગ	ટીચિંગ મટિરિયલ તૈયાર કરી વિતરણ કરવામાં આવે છે	અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનમાં ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ	ICT નો ઉપયોગ, અધ્યાપનમાં ટીચિંગ મોડેલનો ઉપયોગ
સંશોધન, સલાહ, વિસ્તરણ	શિક્ષક-પ્રશિક્ષકો દ્વારા સંશોધન માટે UGC પ્રોજેક્ટની તૈયારી	સ્ટાફ મિત્રોએ માઈનોર રીસર્ચ પ્રોજેક્ટ માટે UGC પ્રપોઝલ મોકલેલ છે અને બી.એડ. કોલેજમાં સ્ટાફના મિત્રો દ્વારા વ્યાખ્યાન આપવામાં આવે છે	સંસ્થાના અધ્યાપકોને સંશોધન માટે પ્રોત્સાહન શૈક્ષણિક કર્મચારીઓના સંશોધન પત્રો અને લેખો	Minor Research Project આપેલ છે અધ્યાપકોનના સંશોધનપત્રો અને લેખો
માળખાકીય સુવિધા, અધ્યાપન સ્ત્રોત	આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાના પુસ્તકો અને જર્નલ્સની ઓળખ અને તેનો ઉપયોગ	અધ્યતન સુવિધાવાળી કમ્પ્યુટર લેબ, સાઈકોલોજી લેબ અને લેંગ્વેજ લેબ UGC તરફથી અનુદાન મળેલ છે	ભૌતિક સુવિધાઓની સાચવણી	અધ્યતન સુવિધાવાળી કમ્પ્યુટર લેબ અધ્યયન સ્ત્રોતમાં ICT ઉપયોગ
વહીવટી બાબત	કોઈ ફેરફાર નથી.	તમામ પ્રકારના વ્યવહારો કમ્પ્યુટરની મદદથી થાય છે અને જરૂરી માર્ગદર્શન અપાય છે	અનુભવી અને સમર્પિત અધ્યાપકો જવાબદારી અને ફરજ માટે લોકશાહી અભિગમ	અસરકારક નેતૃત્વ માટેના પ્રયત્નો લોકશાહી અભિગમ
વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ	ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓની માહિતી એકત્ર કરી	ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે પ્રેરણા, સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓની તૈયારી અને સંસ્થાનું મેગેઝીન તૈયાર કરવામાં આવે છે.	ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થી સમિતિ દ્વારા અધ્યયન, અધ્યાપન, મૂલ્યાંકન, સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ માટેના પ્રયત્નો	વિદ્યાર્થીઓના સર્વાંગી વિકાસ માટેના પ્રયત્નો ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ ઉચ્ચ અભ્યાસમાં ઉત્કૃષ્ટ દેખાવ કરે, નોકરી મેળવે, બઢતી મેળવે તો સન્માન કરવામાં આવે

નાવીન્યીકરણ	સમન્વયકારી વ્યૂહરચનાની શરૂઆત અને Computer Programme Development માટેની પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી	શાળા કક્ષાની પ્રવૃત્તિઓ રાષ્ટ્રીયકક્ષાના અને રાજ્યકક્ષાના સેમિનારનું આયોજન સાંસ્કૃતિક વારસાની સી.ડી.ઓનું વિનામૂલ્યે વિતરણ	સામાજિક જવાબદારીઓ માટે સંસ્થા પ્રયત્નશીલ વાલીમંડળની રચના કરવામાં આવી	વાર્ષિક કલેન્ડર તૈયાર કરાય છે વાલી સંમેલન
-------------	--	---	---	---

માહિતીનું અર્થઘટન અને વિશ્લેષણ

ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં શિક્ષણની ગુણવત્તા વધારવા માટે NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે. NAAC મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા બે તબક્કામાં કરવામાં આવે છે. NAAC એ આપેલા માપદંડો પ્રમાણે જે-તે સંસ્થા SSR તૈયાર કરે છે. તૈયાર કરેલ SSR, NAAC ને મોકલવામાં આવે છે. ત્યારબાદ NAAC ટીમ સંસ્થાની મુલાકાત લઈને વિવિધ માપદંડોની રૂબરૂ ચકાસણી કરે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલ જુદી- જુદી ચાર સંસ્થાઓની માપદંડો પ્રમાણેની માહિતી રજૂ કરવામાં આવી છે.

અભ્યાસ કરેલ દરેક સંસ્થાઓએ Choice Based Credit System (CBCS) અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભોનો તેમના અભ્યાસક્રમમાં સમાવેશ કર્યો. અધ્યયન, અધ્યાપન, મૂલ્યાંકન માટે બે સંસ્થાઓએ Information and Communications Technology (ICT) નો ઉપયોગ કર્યો. આ ઉપરાંત સંસ્થાઓએ અધ્યાપનમાં મોડલ્સ અને ટીચિંગ મટિરિયલ ઉપયોગ સરૂ કર્યો. સંસ્થાઓને NAAC કમિટી દ્વારા અધ્યાપકો ને PhD કરવા તેમજ સંશોધન કરવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. આથી સંસ્થાઓએ અધ્યાપકોને સંશોધન માટે પ્રોત્સાહન આપ્યું અને કેટલીક સંસ્થાઓએ માઈનોર રીસર્ચ પ્રોજેક્ટ માટે UGC પ્રપોઝલ મોકલ્યા છે.

શિક્ષક-પ્રશિક્ષકો અધ્યયન સ્રોત તરીકે આંતરરાષ્ટ્રીય જર્નલ્સનો ઉપયોગ કરે તે માટે સંસ્થાઓએ જરૂરી સુવિધાઓ ઉભી કરી છે. માળખાકીય સુવિધાઓમાં કમ્પ્યુટર લેબ, સાયકોલોજી લેબ, લેંગ્વેજ લેબ અધ્યતન બનાવવામાં આવી છે. સંસ્થામાં Internal Quality Assurance Cell (IQAC)ની સ્થાપના કરવી એ માટે NAAC કમિટીએ સૂચન કર્યા હતા. આ આધારે કહી શકાય કે દરેક શિક્ષક-પ્રશિક્ષક સંસ્થાઓમાં પોતાની સંસ્થાના સ્તરની IQACની કમિટી હોવી જરૂરી છે. સંસ્થાઓએ ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે પોતાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રેરણા આપી છે અને જે હાલના સમયમાં ખૂબજ અગત્યનું છે. નાવીન્યીકરણ માટે સંસ્થાઓએ કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામ ડેવલપમેન્ટ, રાષ્ટ્રીયકક્ષાના અને રાજ્યકક્ષાના સેમિનારનું આયોજન, વાલીમંડળની રચના અને વાલી સંમેલન જેવા કર્યો શરૂ કર્યા છે જે જરૂરી છે.

તારણો

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં આણંદ જિલ્લાની પસંદ કરેલી શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓના NAAC મૂલ્યાંકન બાદ NAAC ટીમે કરેલા ચૂરાનોને ધ્યાનમાં રાખીને સંસ્થાએ NAAC ના માપદંડો પ્રમાણે જે કંઈ ફેરફાર કર્યા તેના તારણો નીચે પ્રમાણે છે.

- I. NAAC દ્વારા મૂલ્યાંકન થયેલી પસંદિત શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓએ અભ્યાસ સંદર્ભે Choice Based Credit System (CBCS) નો અમલ કર્યો છે.
- II. અભ્યાસક્રમમાં કમ્પ્યુટર શિક્ષણને મહત્ત્વ આપેલ છે.
- III. અભ્યાસક્રમમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભો સમાવેશ કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.
- IV. અધ્યયન, અધ્યાપન અને મૂલ્યાંકનના માપદંડ પ્રમાણે સંસ્થાઓએ અધ્યાપનમાં મોડેલ્સનો ઉપયોગ કર્યો છે.
- V. સંસ્થાઓ અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં ICT નો વિશેષ ઉપયોગ કરતાં થયા છે.
- VI. મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયામાં ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે.
- VII. અધ્યયન, અધ્યાપનમાં તાલીમાર્થીઓને સહભાગી બનાવવામાં આવે છે.
- VIII. સંશોધન, સલાહ અને વિસ્તરણના માપદંડ પ્રમાણે શિક્ષક-પ્રશિક્ષકોએ UGC ના સંશોધન પ્રોજેક્ટ માટેની Proposal તૈયાર કરી છે.
- IX. અધ્યાપકોને સંશોધન માટે પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે છે.
- X. શિક્ષક-પ્રશિક્ષકો અધ્યયન સ્રોત તરીકે આંતરરાષ્ટ્રીય જર્નલ્સનો ઉપયોગ કરે છે.
- XI. માળખાકીય સુવિધાઓમાં કમ્પ્યુટર લેબ, સાયકોલોજી લેબ, લેંગ્વેજ લેબ અધ્યતન બનાવવામાં આવી છે.
- XII. વહીવટી અને નેતૃત્વ સંદર્ભે લોકશાહી અભિગમ કેળવવામાં આવ્યો છે.
- XIII. સંસ્થાઓમાં તમામ પ્રકારનો વ્યવહાર કમ્પ્યુટરની મદદથી કરવામાં આવે છે.
- XIV. સંસ્થાઓમાં ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓની માહિતી એકત્ર કરવામાં આવે છે.
- XV. સંસ્થાઓમાં ભૂતપૂર્વતાલીમાર્થી સંઘ કાર્યરત છે.
- XVI. ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓના સંઘના સહયોગથી સેમિનાર અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- XVII. સંસ્થાઓમાં વિદ્યાર્થી મંડળને સક્રિય બનાવવાયું છે.
- XVIII. સંસ્થાઓ દ્વારા તાલીમાર્થીઓને TET, TAT, NET જેવી સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓની તૈયારી કરાવવામાં આવે છે.
- XIX. સંસ્થાઓમાં નાવીન્યીકરણના સંદર્ભે કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામ ડેવલપમેન્ટની પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવામાં આવી છે.
- XX. સંસ્થાઓમાં UGC કે NAAC અનુદાનિત રાજ્ય કે રાષ્ટ્રીય કક્ષાના સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવે છે.
- XXI. સાંસ્કૃતિક વારસાની સીડીઓનું વિનામૂલ્યે વિતરણ કરવામાં આવે છે.
- XXII. સંસ્થાઓમાં વાર્ષિક આયોજન તૈયાર કરવામાં આવે છે.
- XXIII. સંસ્થાના વિદ્યાર્થીઓ ઉચ્ચ અભ્યાસ કરે કે નોકરી મળે તો સન્માન કરવામાં આવે છે.
- XXIV. સંસ્થાઓને વાલીઓનો સહકાર મળે એ માટે વાલી સંમેલન રાખવામાં આવે છે.
- XXV. સંસ્થાની આંતરિક કસોટીમાં ઓછા ગુણ મેળવનારને માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે.
- XXVI. સંસ્થાઓ તેના કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓનું દસ્તાવેજીકરણ કરતા થયા છે.
- XXVII. સંસ્થાઓમાં Placement Cell કાર્યરત થયા છે.
- XXVIII. સંસ્થાઓ વાર્ષિક અંક તૈયાર કરે છે.

ઉપસંહાર

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં આણંદ જિલ્લાની NAAC મૂલ્યાંકન થયેલી શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓમાંથી પસંદ કરેલી અનુદાનિત અને સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો. NAAC ટીમે રૂબરૂ મુલાકાતમાં કરેલા સૂચનો પ્રમાણે સંસ્થાઓએ ગુણવત્તા માટે પ્રયત્નો કર્યા છે. સંસ્થાઓ ગુણવત્તા તેમજ અનુમૂલ્યાંકન માટે તૈયારી કરી છે. આ અભ્યાસ અન્ય સંસ્થાઓને પોતાની સંસ્થામાં NAAC ના મૂલ્યાંકન માટે માર્ગદર્શન પુરૂ પાડે છે.

સંદર્ભસૂચિ

- I. Balmo Handas, V. & Sharma M. (2012) Quality Teachers : A must for quality higher education, University News, 50 (33).
- II. Belavatagi, M. B. & Kolar V. K. (2010) Re-accreditation of Higher Education Institutions : New Avenues, University News, 48 (38).
- III. Benjamin, J. (2011). NAAC: Quality Regulator of Higher Learning, University News, 49(07).
- IV. Kurhade, M. S. (2011) Universities in Need of Resurgence, University News, 49 (19).
- V. NAAC (2007) New Manual for Assessment and Accreditation for University.
- VI. Seema Bhagat (2012) Dissertation: To Study the Healthy Practices of NAAC Accredited Colleges of Edu. Affiliated to S. P. Uni.
- VII. Self Study Report – Anand College of Education, Anand.
- VIII. Self Study Report – M. B. Patel College of Education, Vallabh Vidyanagar.
- IX. Self Study Report – S. I. Patel Ipcovalla College of Education, Petlad.
- X. Self Study Report – Waymade College of Educaiton, Vallabh Vidyanagar.
- XI. UGC (2003) Higher Education in India, New Delhi.
- XII. www.naccindia.com

કૃપલ મેકવાન

અધ્યાપક સહાયક

સરદાર વલ્લભભાઈ સ્ત્રી અધ્યાપન મંદિર

નડિયાદ

Copyright © 2012 - 2017 KCG. All Rights Reserved. | Powered By: Knowledge Consortium of Gujarat